

Ekitabo kya Yoweeri n'Ekkansa y'Abadiventisti ab'Olunaku olw'omusanvu ey'e Lawodikiya - Ennamba amakumi asatu mu mwenda

Jeff Pippenger
2026-02-02

Ennamba ey'amakumi asatu mu mwenda

Okukemebwa kwa Omega okw'ejinja ery'okumaliriza, okugoberera okukemebwa kwa Alpha okw'omusingi okw'ebweru okwa 2024, kyetaagisa ennyinyonnyola entongole ya "ekiterekero", n'eya "emmere" eterekeddwa mu kiterekero. Okukemebwa kuno kwa bunnabbi, era kulina olunyiriri lw'amazima olw'omunda n'olw'ebweru. Amayinja ag'omuwendo galaga abasigalawo ba James White, oba galaga mazima g'Ekigambo kya Katonda? Byombi.

Ku 9/11, abantu ba Katonda baayitibwa okulya ekitabo ekitono era okuddayo ku makubo ag'edda ga Yeremiya, mwe olwo emisingi ne giteekebwawo. Ku 9/11, kyalabibwa nti bwe yagambibwa Yokaana mu Okubikkulirwa essuula ey'ekkumi n'emu apime, yagambibwa apime ebyombi: yeekaalu n'abasinza abagirimu. Yagambibwa alekayo oluggya, olw'emyaka 1,260 nga Ab'amawanga bakunyirira wansi Awatukuvu n'eggye. Awatukuvu n'eggye bye yeekaalu n'abasinza abagirimu.

Mu 2023, malayika y'omu gumu eyaserengeta ku 9/11 n'aserengeta nate, n'abuggulawo obubaka bw'okukaaba okw'ekiro eky'awakati; era mu 2024 ne wabaawo ekigezo eky'ebweru eky'omusingi eky'okukebera oba akabonero ka Loma kikyakakasa okwolesebwa, nga bwe kyakikola eri Aba Millerite.

'Amadirisa agagguddwa ag'eggulu' galaga okutuuka kw'ekikebera ky'omunda eky'omega eky'eekaalu, era n'okuyita nti 'mukomewo'. Ekikebera kino kyetaaga okulambulula obubonero bbiri. Malayika ow'okusatu bwe yatuuka mu 1844, era nate ku 9/11, Yokaana alagirirwa apime yeekaalu n'abo abasinza omwo, bwe kityo nga kirambulula omulimu ogw'obunnabbi ogw'okupima yeekaalu n'abasinza mu 2023. Malaki ateekaawo ekibuuzo nti 'ennyumba ey'enterekero' kye ki, era 'emmere' kye ki? Ebibuuzo ebyo bimu mu kirooto kya Miller byandibadde nti, 'essanduuko' kye ki, era 'ebijjewelo' bye bi?

Ekirooto kya Miller kirambika amadirisa agaggule g'eggulu ng'ekifo we Ekkansa eyawangudde, mu Kitabo ky'Okubikkulirwa omutwe ogwa kkumi n'amwenda, eyimusibwa nga yeeyambadde linena enjeru, okwebagala embalaasi enjeru ez'eggye lya Mukama ow'Eggye. Amadirisa agaggule ge we w'amansibwa omukisa oba ekikolimo kya Malaki. Eddirisa lya Miller eriggule kye kifo we eby'obuwero biggibwawo, era amayinja ag'omuwendo bikunjaanyizibwa mu kisanduuko.

Okusookera ddala, 'amadirisa ag'eggulu' gewogerwako mu byafaayo bya Nuuwa; era amadirisa ago bwe gaagulwawo, enkuba n'etonnya ennaku n'ebiro amakumi ana. Bwe gaagulwawo amadirisa ago, mu eryato mwalimu emmeeme munaana. Obatizibwa ku Nyanja Emyufu

kwatandika emyaka amakumi ana egy'okutambulatambula mu ddungu okutuusa lwe baayambukira Yoludaani. Awo Kristo bwe yabatizibwa oluvannyuma mu kifo kyennyini ekyo, yatwalibwa mu ddungu ennaku amakumi ana. Bwe yazuukizibwa, nga okuzuukira kwe bwe kwaafaananyizibwa mu batizo lye, yayigiriza abayigirizwa ennaku amakumi ana nga tannalinyuka mu ggulu.

Eklezia bw'eneekyuka okuva mu Eklezia ey'olutalo n'efuuke Eklezia ey'obuwanguzi, Kabaka Dawudi, ng'ali wa myaka amakumi asatu, alifuga emyaka amakumi ana. Eklezia ey'obuwanguzi eyimirirwa nnabbi, kabona ne kabaka. Omwannabbi eyali wa myaka amakumi asatu bwe yatandika obuweereza bwe obw'emyaka amakumi abiri mu bbiri ye Yezeekyeri; era yatandika obuweereza obwo bwe eggulu lyaggulibwa.

Awo ne kiba nti mu mwaka ogw'amakumi asatu, mu mwezi ogw'okuna, ku lunaku olw'okutaano olw'omwezi, nga nnali wamu n'abo abaatwalibwa mu buwangwa ku lubalama lw'omugga Chebar, eggulu ne liggulwawo, ne ndaba ebyolesebwa bya Katonda. Ezekiel 1:1.

Yusufu bwe yaweza emyaka amakumi asatu, n'atandika okufuga ng'omukabona, era n'asisinkana empewo ey'ebuvanjuba ey'Obusiraamu, nga ereeta obuzibu obweyongera okukaza, obwo ne bwakkiriza Misiri, enjoka ennene erirambadde mu nnyanja, okuteeka mu nkola gavumenti emu ey'ensi yonna. Mu buzibu obwo Yusufu n'akunjaanya ennyama n'agiteeka mu miterekero.

Mu mwezi gwa July omwaka gwa 2023, eddoboosi lyawulirwa mu ddungu, awo Empologoma ey'ekika kya Yuda n'etandika okusumulula obubaka bw'Okukaaba okw'omu ttumbi ly'ekiro. Mu 2024, okukemebwa okwa alpha okw'omusingi okw'ebweru ne kwawula ebibinja bibiri, era enkola y'okusumulula n'eyongera. Kati mu 2026, okukemebwa okwa omega okw'omunda mu yeekaalu, eridamu okuwaawula ebibinja bibiri, kutuuse.

Ssabiiti entukuvu mwe Kristo, ng'Omubaka w'Endagaano, yanyweza endagaano n'abangi ye Oluggya, era ne Ewatukuvu. Okuva nga 22 Okitobba 1844 okutuusa Mikaeri lwe ayimirira (nga bwe yayimirira ku nkomerero y'eyo Ssabiiti entukuvu lwe baatemera Stefano amayinja) kye Ewatukuvu Ennyo. Embaga ez'ekiseera ky'entandikwa y'omwaka zatuukirizibwa mu Ssabiiti entukuvu, era ze 'Alefa' w'Embaga; ate embaga ez'ekiseera ky'enkomerero y'omwaka — ey'Enkondeere ku lunaku olusooka, Olunaku lw'Okutangirirwa ku lunaku olw'ekkumi, era oluvannyuma Embaga ey'Eweema okuva ku lunaku olw'ekkumi n'ettaano okutuuka ku lunaku olw'amakumi abiri n'abiri — ze 'Omega' w'Embaga.

Mu ngeri y'emu, ebifaananyi ebikwata ku Kujja okw'Okubiri biteekwa okutuukirizibwa mu kiseera ekiragiddwa mu buweereza obw'ekifaananyi. Okusenziira ku nteekateeka eya Musa, okutukuza Ekifo Ekitukuvu, oba Olunaku Olukulu lw'Okutangiririrwa, kwabeeranga ku lunaku olw'ekkumi olw'omwezi ogw'omusanvu ogwa Bayudaaya (Leviitiko 16:29-34), we Kabona Asinga Obukulu, nga amaze okutangiririra Isirayiri yonna, era bwe kityo nga aggyewo ebibi byabwe mu Kifo Ekitukuvu, yavaayo n'abasabira omukisa. Kyeyava kikkirizibwa nti Kristo, Kabona waffe Asinga Obukulu, alirabika okutukuza ensi mu kuzikiriza ekibi n'abakozi b'ekibi, era n'okuwa abantu be abamulindirira omukisa gw'obutafa. Olunaku olw'ekkumi olw'omwezi ogw'omusanvu—Olunaku Olukulu lw'Okutangiririrwa, ekiseera eky'okutukuza

Ekifo Ekitukuvu—olwe mu mwaka 1844 ne lugwa ku lunaku lw'amakumi abiri mu bbiri ogwa Okitobba, lwatwalibwa ng'olwe kiseera ky'okujja kwa Mukama. Kino kyakkiriziganyanga n'obujulizi obwali bumaze okuweebwa obulaga nti ennaku 2300 zaakuggwa mu kiseera ky'ekikeerezi ky'omwaka, era enkomerero y'ensonga eyo yalabika nga teyayinza kwewalibwa.

Mu lugero oluli mu Matayo 25, ekiseera eky'okulindirira n'okusinzirira kigobererwa okujja kw'omugole. Kino kyagenderanaganye n'ensonga ezalambikiddwa kaakano, eziva mu bunnabbi era n'eziva mu bifaananyi. Ezo zaleeta okukakasa okunywevu ku butuufu bwazo; era "okukaaba kwa ttumbi lya kiro" ne kwalangirirwa enkumi z'abakkiriza.

Ng'omuyengo omunene ogw'ennyanja, entambuza eno yaseeseeteka n'eyita mu nsi yonna. Okuva ku kibuga okutuuka ku kibuga, okuva ku kyalo okutuuka ku kyalo, era ne kigera ne mu byalo eby'ewala, okutuusa abantu ba Katonda abalindirira ne bazuukizibwa mu bujuvu. Obufanaatiki ne buggwaawo mu maaso g'okulangirirwa kuno ng'omuseke ogw'enkya bwe guggwaawo mu maaso g'enjuba ezukka. Abakkiriza baalaba okubusabuusa kwabwe n'entatiriza nga biggibwawo, era essuubi n'obugumu ne bizzaamu amaanyi mu mitima gyabwe. Omulimu guno tegwalimu birengeryo ebibonekerwa bwe wabaawo okutabuuka kw'abantu nga tekuli buyinza bw'Ekigambo n'Omwoyo wa Katonda okubifuga. Gwali nga mu ngeri y'ebiiseera eby'okwetoowaza n'okuddayo eri Mukama ebyaalondoola mu Isirayiri ey'edda nga bigoberera obubaka bw'okunyenya obuva mu baddu be. Gwalina obubondobondo obulambulula omulimu gwa Katonda mu buli mulembe. Tawalimu ssanyu lingi ery'okujaguliza okwesusse, wabula okunoonyereza okw'amaanyi mu mitima, okwatula ebibi, n'okuleka ensi. Okweetegekera okusisinkana Mukama kwe kwali omugugu mu myoyo egy'okubonaabona. Waaliwo okusaba okw'obugumiikiriza n'okwewaayo ddala eri Katonda awatali kusigaza kyonna. Olutalo Olukulu, 400.

Embaga eza mu bbanga ery'entandikwa y'omwaka zatuukirizibwa mu Sabiiti entukuvu, era enjura eyasooka oba eya Alufa ne efukibwawo ku Pentekooti, ekyo ne kifaananyiriza okufukibwa kw'enjura ey'oluvannyuma mu mbaga eza mu bbanga ery'okukomerera kw'omwaka. Ezo mbaga ez'omu bbanga ery'entandikwa y'omwaka zirambikiddwa mu Leviitiko 23, okuva ku lunyiriri 1 okutuuka ku 22. Embaga eza mu bbanga ery'okukomerera kw'omwaka ziri mu nnyiriri 23 okutuuka ku 44. Emyaka 2,300 gikutuusa ku 1844. Ennyiriri amakumi abiri mu bbiri ag'embaga ez'omu bbanga ery'entandikwa y'omwaka ne nnyiriri amakumi abiri mu bbiri ag'embaga ez'omu bbanga ery'okukomerera kw'omwaka. Emigabo ebiri gy'enyiriri amakumi abiri mu bbiri mu kitundu 23.

Embaga y'amakondeere yali eky'okulabula nti okulamula kujja okubeerawo mu nnaku kkumi eziddirira, ate n'Embaga ey'Eweema yali embaga y'essanyu olw'ebibi ebyasonyiibwa ku Lunaku lw'Okutangirizibwa. Ssabiiti n'olunaku olw'omunaana oluvannyuma lw'embaga bikiikirira okuwummula kwa Ssabiiti okw'ensi okw'emyaka lukumi.

Naye, abagalwa, temwerabira kino kimu, nti awali Mukama olunaku lumu luli ng'emyaka lukumi, n'emyaka lukumi ng'olunaku lumu. 2 Peetero 3:8.

Malayika ow'okusooka yalangirira okuggulwawo kw'okusala omusango, era mu ngeri eyo ey'obunnabbi, 1798, eryali 'ekiseera eky'enkomerero' kya Danyeri, kye kutuukirizibwa kw'embaga y'okufuuwa enzamba; naye nga 11 Ogasiti 1840, obubaka bwa malayika ow'okusooka obwagguddwawo mu 1798 bwanywezebwa mu kutuukirizibwa kw'obunnabbi bw'ennaku ey'okubiri. Obusiraamu kye kitundu ku kulabula okw'embaga y'okufuuwa enzamba, ekirangirira okusembera kw'olunaku lw'okusala omusango.

Eri abo abakkiriza okulaba, embaga ez'ekiseera ky'Okugwa ez'amakondeere n'ez'emihema ziyimirira nga embaga za Alufa n'Omega, nga okusalirwa omusango kuli wakati. Ssi kisange nti embaga zino zaambululwa mu Leevitiko omutwe ogw'amakumi abiri mu ssatu. Amakumi abiri mu ssatu ke kabonero k'okutangirirwa. Ssi kisange nti embaga eyasooka eri ku lunaku olwasooka olw'omwezi ogw'omusanvu, era nti embaga ey'enkomerero eggwa ku lunaku olw'amakumi abiri mu bbiri. Embaga ey'amakondeere ye nnukuta esooka mu lunnyiriri lw'ennukuta lw'Olwebbulaniya, Olunaku lw'Okutangirirwa luli nnukuta ey'omu makkati, ate Embaga ey'Emihema ye nnukuta ey'amakumi abiri mu bbiri mu lunnyiriri lw'ennukuta lw'Olwebbulaniya.

Lewitiko essuula amakumi abiri mu ssatu, ebitundu 23 okutuuka ku 44, bye bitundu amakumi abiri mu bbiri ebitekeddwa mu "nteekateeka y'amazima." Olunaku olw'ekkumi oluli wakati lulaga okukemebwa, kubanga ekkumi kye kabonero k'okukemebwa, era Olunaku lw'Okutangiririrwa ye we buwandiikibwa era ne busalirwa ekkomo obujeemu bw'ababuze, era obujeemu obwo bulagirwa n'ennukuta ey'ekkumi n'esatu mu nnukuta z'Olwebbulaniya. Ennukuta ey'akati mu kigambo ky'Olwebbulaniya ekitegeeza "amazima" ye nnukuta ey'ekkumi n'esatu, era ekwatagana n'olunaku olw'ekkumi olw'omwezi ogw'omusanvu, era nga kabonero akalaga ekkubo kalina eby'obunnabbi ebirimu mu nnukuta z'Olwebbulaniya ne mu lunaku olwo oluddiridde ddala. Ekkumi bwe gattibwa ku kkumi n'esatu kiba amakumi abiri mu ssatu. Amakumi musanvu ge omugatte oguva mu kkumi okukkuba omusanvu, era olunaku olw'ekkumi olw'omwezi ogw'omusanvu nalo lulingana ne amakumi musanvu, nga kabonero akalaga enkomo y'ebbanga ery'okugezesa.

Awo Peetero n'ajja gy'ali, n'amugamba nti, Mukama, muganda wange bw'ansobera emirundi emeka, nze ne mmusonyiwa? okutuusa emirundi musanvu? Yesu n'amugamba nti, Ssi nkugamba nti okutuusa emirundi musanvu; naye, okutuusa emirundi amakumi musanvu mu musanvu. Matayo 18:21, 22.

Emyaka 490 gyasalibwawo ne giteekebwawo ku Isirayiri ey'edda. Emyaka egyo gyasalibwawo okuva ku myaka 2300 era ne giyimirizibwa ng'ewiiki nsanvu; bw'atyo Yesu n'alaga nti enkomerero y'ekiseera eky'okugezesebwa ye myaka 490, omuwendo ogwo guyimirizibwa ng'ewiiki "nsanvu" mu Danyeri omwenda.

Wiiki nsanvu zaatekebawo ku bantu bo ne ku kibuga kyo ekitukuvu, okumaliriza obujeemu, n'okukomya ebibi, n'okukola okutangiririra olw'obutali butuukirivu, n'okuleeta obutuukirivu obutaggaawo, n'okukakasa okwolesebwa n'obunnabbi, era n'okufukako amafuta Ekitukuvu Ennyo. Danyeri 9:24.

Ekigambo ky'Olwebbulaniya ekivvunulwa nga "okusalibwako" kikozezebwa mu kyawandiikibwa kino kyokka mu Endagaano Enkadde, era kitegeeza "okusalirwawo oba okulagirwawo." Kiwukana ku kigambo ekikozezebwa bulijjo ekivvunulwa nga "okusalibwako," ekisibiddwa ku Abaramu okusala ebiweebwayo mu kitundu ekyasooka eky'endagaano mu Olubereberye kkumi n'etaanu. "Kyasalirwawo" era "kyalagirwa" nti Isirayiri aliba n'ebbanga ery'okugezezebwa ery'emyaka 490, oluvannyuma ne basalibwako nga abantu ba Katonda ab'endagaano. Waliwo "okusalibwako" okubiri okutali kumu; kumu kulaga ekiseera ng'ebbanga ery'okugezezebwa erisangibwa nga "kyasalibwako" okuva ku muwendo omunene olw'ennamba ensanvu, era bwe "omwenge omuggya" ogwa Yoweeri "gusalibwawo" okuva mu minnyo gyabwe, ebbanga ery'okugezezebwa liggawo. Ensanvu eimirira okuggalawo kw'ebbanga ery'okugezezebwa.

Embaga ez'ekiseera ky'ekigwa zirimu emitendera esatu egy'ekigambo ky'Olwebbulaniya "amazima." Embaga zino zitandikira mu Olw'Abaleevi 23:23, akabonero ak'omu makkati aka Olunaku lw'Okutabaganya ke kulunaku olw'ekkumi era n'ennukuta ey'ekkumi n'asatu, nga bikwatagana ne 23, ate Embaga ya Weema ekoma ku lunaku olw'amakumi abiri mu bbiri, oluvannyuma ne wabaawo Ssabiiti Enkulu egeberera embaga; omutundu gw'ebyawandiiko guggwa ku 23:44.

Levitiko kitegeeza obwakabona obw'Abaleevi. Embaga ez'omu ntandikwa y'omwaka ziteekebwamu mu Mutwe 23:1-22, ate embaga ez'omu kugwa kw'omwaka ziteekebwamu mu Mutwe 23:23-44. Embaga ez'omu ntandikwa y'omwaka ziwandiikiddwa mu nnyiriri amakumi abiri mu bbiri, era ennukuta z'olulimi Olwebbulaniya ziri amakumi abiri mu bbiri. Ne embaga ez'omu kugwa kw'omwaka nazo ziteekebwamu mu nnyiriri amakumi abiri mu bbiri. Embaga y'amakondeere erangirira okusemberera kw'omusango ku Lunaku lw'Okutangirizibwa. Era Embaga ey'Eweema emala ennaku musanvu, n'ekoma ku lunaku olw'amakumi abiri mu bbiri olw'omwezi ogw'omusanvu. Olunaku olwasooka ku ennaku musanvu lwali Sabaata ey'emikolo, era bwe kityo ne ku lunaku olw'omunaana, olwali oluvannyuma lw'embaga ey'ennaku musanvu. Olunaku olwasooka n'olw'omunaana bifuula olunaku olw'omunaana akabonero k'omunaana ogw'omu musanvu.

Yogera eri abaana ba Isirayiri nti, Olunaku olw'ekkumi n'ettaano olw'omwezi ogw'omusanvu guno lubeerenga Embaga y'Ebiweema eri Mukama ennaku musanvu. Ku lunaku olwasooka walibeerenga okukunjaana okutukuvu: temukolerangamu mulimu gw'obuddu. Ennaku musanvu munaweerangayo eri Mukama ekiweebwayo mu muliro: ku lunaku olw'omunaana walibeerenga nammwe okukunjaana okutukuvu; era munaweerangayo eri Mukama ekiweebwayo mu muliro: kuba lubeerenga olukunjaana olw'okumaliriza; so temukolerangamu mulimu gw'obuddu. ... Era ne ku lunaku olw'ekkumi n'ettaano olw'omwezi ogw'omusanvu, bwe munaaba mukunjaanyizza ebibala by'ensi, mulikuuma embaga eri Mukama ennaku musanvu: ku lunaku olwasooka walibeerenga Ssabiiti, era ne ku lunaku olw'omunaana walibeerenga Ssabiiti. Lewitiko 23:34-36, 39.

Ssabiiti y'emikolo ey'olunaku olw'omunaana eyimirira nga Ssabiiti ey'ekiseera ky'emyaka lukumi, egeberera Embaga y'Eweema. Okutambulira mu ddungu kwa Isirayiri ey'edda okumala emyaka amakumi ana kujjukirizibwa mu kubeeramu mu weema mu nnaku z'Embaga y'Eweema,

era ekyo kiyimirira si kuyiwa kw'enfula ey'enkomerero yokka, naye n'ebbanga ly'ennaku za Yakobo, lwe bamalayika baakulemba abeesigwa ba Katonda mu bifo eby'obusozi n'ensozi olw'okukuumibwa.

Mu kiseera eky'okubonaabona, ffe fenna ne tuddukira okuva mu bibuga n'ebyalo, naye ne tugobererwa ababi, abaayingira mu mayumba g'abatukuvu nga balina ebitala. Ne bawanika ebitala okututta, naye ne biyulikika, ne bigwa nga tebina buyinza ng'akasandasanda. Awo ffe fenna ne tukaaba emisana n'ekiro olw'okununulibwa, era okukaaba kwaffe ne kutuuka mu maaso ga Katonda. Omusana ne guboneka, n'omwezi n'ayimirira. Emigga ne giyimirira okukulukuta. Ebire by'ekizikiza, ebizito, ne byejjula, ne bikubaganira wansi na waggulu. Naye waaliwo ekifo kimu ekirongoofu eky'ekitiibwa ekituuze ddala, okuva eyo ne wava eddoboosi lya Katonda ng'amazzi mangi, eryakankanya eggulu n'ensi. Eggulu ne luggulawo ne luggalawo, ne lukankana mu ngeri ey'entiisa. Ensozi ne zikankana nga ekisubi mu mpewo, ne zisuula amayinja amakonkome okwetooloola. Ennyanja ne efuka ng'entamu, ne esuula amayinja ku ttaka. Era bwe Katonda yayogera olunaku n'essaawa y'okujja kwa Yesu, n'awa abantu be Endagaano ey'Olubeerera, yayogera ekigambo kimu, n'alyoka ayimirira, ng'ebigambo bye biggulugunya ne bitambula mu nsi yonna. Isiraeri wa Katonda ne bayimirira nga amaaso gaabwe gakomezeddwa waggulu, nga bawulira ebigambo nga bivudde mu kamwa ka Yehova, ne biggulugunya ne bitambula mu nsi ng'eddoboosi ly'enkuba ery'amaanyi ennyo. Kyali kya kutya era kya butukuvu obuzito. Ku nkomerero y'ekigambo kyonna, abatukuvu ne baleekaana nti, Ekitiibwa! Aleluyya! Obuso bwabwe ne bwaka n'ekitiibwa kya Katonda; era ne bwaka n'ekitiibwa nga bwe bwaka obuso bwa Musa bwe yava ku Lusozi Sinaayi. Ababi tebaayinza kubatunula olw'ekitiibwa ekyo. Era omukisa ogutaggwaawo bwe gwalangirirwa ku abo abaali bawadde Katonda ekitiibwa mu kuumanga Ssabiiti ye ng'etukuvu, ne wabaawo okuleekaana okw'amaanyi okw'obuwanguzi ku Ekisolo ne ku kifaananyi kyakyo.

“Awo omwaka ogw'ekijubiro ne gutandika, ogw'ettaka lwe lyalina okuwummula.” Review and Herald, Julayi 21, 1851.

Yesu alikomawo, n'ensi eneewummula okumala emyaka lukumi, ekyo kyeragibwa mu kifaananyi kya Ssabiiti y'omwaka ogw'omusanvu ey'ettaka ne Yubire. Mu olunyiriri olw'okusatu mu Eby'Abaleevi essuula amakumi abiri mu ssatu, Ssabiiti ey'olunaku olw'omusanvu ey'omuntu erambikibwa ng'entandikwa y'essuula; era essuula lino limalira ku lunaku olw'omunaana—olw'ey'omu musanvu—olulaga Ssabiiti y'omwaka ogw'omusanvu ey'ettaka nga liwummula.

Era Mukama n'agamba Musa nti, Gamba eri abaana ba Isirayiri nti, Ebikwata ku embaga za Mukama, ze munaalangirira okubeera enkuŋŋaana ezitukuvu, bino by'embaga zange. Ennaku mukaaga omulimu gunaakolebwa; naye olunaku olw'omusanvu lwe Ssabiiti ey'omuwummulo, enkuŋŋaana ettukuvu; mu yo temukolemu mulimu gwonna: kye Ssabiiti ya Mukama mu maka gammwe gonna. Eby'Abaleevi 23:1-3.

Alufa y'omutwe ogw'amakumi abiri mu ssatu ye Ssabiiti ey'olunaku olw'omusanvu, ate Omega y'omutwe ye ekiseera ky'emyaka lukumi nga ensi eggweemu, ekyo ekyafaananyizibwa mu Ssabiiti ey'omwaka ogw'omusanvu ey'ettaka ne mu Yubile. Alufa y'omutwe ye embaga

ez'entandikwa y'omwaka ezitandika ne Ssabbiiti ey'olunaku olw'omusanvu era ne ziggwa mu olunyiriri olw'amakumi abiri mu bbiri; naye Omega y'omutwe eggwa ku lunaku olw'amakumi abiri mu bbiri olw'omwezi ogw'omusanvu, era olwo lugobererwa olunaku olw'omunaano olwa Ssabbiiti ey'emikolo oluyimirira Ssabbiiti ey'omwaka ogw'omusanvu ey'ettaka.

Olunyiriri 1 okutuuka ku 22 luyimirira omulimu gwa Kristo nga Kabona Asinga Obukulu ow'Eggulu mu Kifo Ekitukuvu; olunyiriri 23 okutuuka ku 44 luyimirira omulimu gwe mu Kifo Ekitukuvu Ennyo. Ekitabo ky'Abaleevi kye kifaananyi ky'Abakabona, era kiyimirira obuweereza obw'Obukabona Obw'Obukulu bwa Kristo. Ssabbaato ya Alfa ey'Olunaku olw'Omusanvu ezzira emabega okutuuka ku Kutonda, ate Ssabbaato ya Omegi ey'Omwaka ogw'Omusanvu etuuka ku nsi eyakolebwa empya. Mu byafaayo, Essuula 23 ey'Abaleevi eramba okuva ku Kutonda okutuuka ku Kutonda okw'Okuddamu.

Essanyu oba ensonyi eby'obubaka obw'obunnabbi bikiikirira abo abalina obubaka bw'Okukaaba okw'ettumbi oba eky'obulimba. Okutuusa nga amazima gano gattebwa mu kunnyonnyola, ensonga ereetera ensonyi eba esuuliddwa. Abo abalina amafuta ama ddala tebalisuulizaawo nsonga eno. Essanyu kikiikirirwa abo abaggibwako ebibi byabwe, era kikyeyoleka mu abo abakuza Embaga ey'Eweema.

Era Ekigambo kyafuuka omubiri, ne kibeera wakati mu ffe, (ne tulaba ekitiibwa kye, ekitiibwa ng'ekya Mwana omu yekka eyazaalibwa eri Kitaffe,) ng'ajjudde ekisa n'amazima. Yokaana 1:14.

Ekigambo ky'Olugeriki ekivvuunulwa ng' 'okutuula' kitegeeza 'okusimba weema.' Yesu yafuuka omubiri era n'asimba weema wakati mu ffe. Yatwala obutonde bwaffe obw'obuntu, weema yaffe ey'Okukujaana, weema yaffe, ekisulo kyaffe, omubiri gwaffe. Peetero yagamba bw'ati:

Weewaawo, ndowooza nga kisaanira, nga nkyali mu weema eno, okubazuukusa nga mbajjukiza; nga mmanyi nti mu kiseera kitono nteekwa okusengula eno weema yange, nga Mukama waffe Yesu Kristo bwe yandaga. 2 Peetero 1:13, 14.

Paulo yagamba bw'ati:

Kubanga tumanyi nti bwe kiba nti ennyumba yaffe ey'ensi eno ey'omu weema eno emenyebwa, tulina ekizimbe ekiva eri Katonda, ennyumba etazimbiddwa n'emikono, ey'emirembe gyonna mu ggulu. Kubanga mu kino tugonya, nga tweegombereza nnyo okutyibwamu ennyumba yaffe ey'ava mu ggulu; bwe kityo, obanga nga twambadde, tetulibasangibwa nga tuli bwereere. Kubanga ffe abali mu weema eno tugonya, nga tutikkiddwa; si lwa kuba twagala okwambulwa, naye okutyibwamu, eryo ekifa ekiri mu ffe kimiribwe obulamu. 2 Abakkolinso 5:1-4.

Embaga ey'Ensiisira ye kifaananyi ky'okuteekebwako akabonero kw'abantu 144,000, ekituukirizibwa amadirisa g'eggulu bwe gaggulwawo. Ebibi by'abantu 144,000 bwe bibeera biggiddwaawo, Omwoyo Omutukuvu alifukibwako awatali kipimo ku Ekkansa eyawangudde. Okusalira omusango kumalirizibwa ku 144,000, era abo abateekeddwako akabonero bavaayo okulangirira okukaaba okukulu kwa Malayika ow'okusatu mu maanyi g'Omwoyo Omutukuvu,

nga bwe kyeragirwa mu Embaga ey'Ensiisira.

Omubiri gwaffe gwe yeekaalu, era gwe weema, nga ye Weema ey'Okukunjaanirangamu. Abo abaakunjaananga e Yerusalemi okujaguza Embaga ya Weema baali bajaguza nti ebibi byabwe byali bisanguliddwaawo. Musa yakozesebwa okusimba Weema mu ddungu, era Embaga ya Weema mu nkomerero yajaguzibwanga nga babeera mu bisulo mu ddungu, kubanga Yesu bulijjo alaga enkomerero okuyita mu ntandikwa.

Kale, ab'oluganda abatukuvu, abalina omugabo mu kuyitibwa okw'eggulu, mutunuulire Omutume ne Kabona asinga obukulu ow'okwatula kw'okukkiriza kwaffe, Kristo Yesu; eyali mwesigwa eri oyo eyamuteekawo, nga Musa bwe yali mwesigwa mu nnyumba ye yonna. Kubanga ono yabalibwa ng'asaanira ekitiibwa ekisinga eky'a Musa, kubanga oyo azimba ennyumba aba n'ekitiibwa ekisinga ekya nnyumba. Kubanga ennyumba buli emu ezimbibwa omuntu; naye oyo yazimba ebintu byonna ye Katonda. Era ddala Musa yali mwesigwa mu nnyumba ye yonna ng'omuddu, olw'obujulirwa bw'ebyo ebyali buggya okwogerwako; naye Kristo, nga Mwana, ku nnyumba ye ye; era ffe tuli ennyumba ye, singa tukwata obuvumu n'okwenyumiriza mu ssuubi nga bunnyevu okutuusa ku nkomerero. Abaebbulaniya 3:1-6.

Musa yali omuweereza omwesigwa gwe Katonda yakozesa okuzimba Weema ey'Okusisinkana; naye Kristo, nga Kabona asinga obukulu era Mutume, alina ekitiibwa ekisinga ekya Musa omuweereza. Buli nnyumba—okuva ku Weema ey'Okusisinkana eya Musa, okutuuka ku Yeekaalu ya Sulemaani, ne Yeekaalu ya Kerode yazimbibwamu buggya okumala emyaka amakumi ana mu mukaaga, ne yeekaalu y'omuntu erina kurosoomu amakumi ana mu mukaaga, ne yeekaalu y'Abamilleraiti ey'omu 1798 okutuuka mu 1844—zonna zaazimbibwa Katonda. Mu lunyiriri olw'obunnabbi olw'okweyoleka kw'ennyumba entukuvu mu ngeri ez'enjawulo, olutandikira mu Lusuku ery'Edeni, ne nga oluvannyuma lw'ekibi ku mulyango gw'Olusuku, ate oluvannyuma lw'amataaba ku byoto okutuusa ewa Musa; obubonero obw'ekukubo obusatu obw'omusingi bye bino: Musa, Kristo, n'enkumi kikumi ana n'ennyanya.

Musa ne Kristo bakiikirira Alufa n'Omega eza Isirayiri ey'edda, era awamu bakiikirira omugatte gw'obuntu n'Obwakatonda, ogw'era kikiikirirwa n'abantu 144,000. Ku kutuuka kwa Malayika ow'okusatu, mu Okubikkulirwa kwa Yokaana essuula ey'ekkumi n'emu, Yokaana agambibwa apime yeekaalu, era ku kutuuka kwa malayika oyo yennyini ku 9/11, Yokaana n'agambibwa okuddamu apime yeekaalu. Mu mbeera zombi agambibwa okuleka ebweru oluggya olw'ennaku 1,260. Mu 2023, malayika oyo yennyini yatuuka, era abantu ba Katonda kati bayitiddwa okupima yeekaalu. Ennaku 1,260, oba ennaku ssatu n'ekitundu, zaaggwa mu 2023, era okuva ku biseera ebyo okutuusa okumpi ddala nga tennaba kutuuka etteeka erya Sande, yeekaalu eteekwa okuzimbibwa. Mu 2024, emisingi yatekebwa, era obujeemu ne bweyeraga nga ekibiina ekyannyooma “olunaku lw'ebintu ebitono,” nga kiwakanya okulambulula kwa Miller ku kabonero akakakasa ekyolesebwa.

Era ekigambo kya Mukama ne kijja gye ndi, nga kigamba nti, Engalo za Zerubbaberi ze zaasimbye omusingi gw'ennyumba eno; era engalo ze zijimaliriza; era ggwe onoomanya nti Mukama ow'eggye ye y'antumye eri mmwe. Kubanga ani anyoomye olunaku lw'ebitono? Kubanga balijaguza, era baliraba ekkamba ly'okupima mu mukono gwa Zerubbaberi wamu

n'abo musanvu; ago ge maaso ga Mukama, era gatambulira okwetooloola mu nsi yonna.
Zekaliya 4:8-10.

Okugaana okulambulula kwa Miller nti Róma ye ekakasa ekyolesebwa, kwe kugaana emisingi, era kwe 'okunyooma olunaku lw'ebitono.' Entambula ya Millerite yali entambula ya Alufa ey'obubaka bw'omumalayika ogw'olubereberye n'ogw'okubiri, ate entambula y'abantu emitwalo kkumi n'ena n'enkumi nnya ye entambula ya Omega ey'omubaka gw'omumalayika ogw'okusatu. Eyo erina amaanyi emirundi amakumi abiri mu bbiri okusinga Alufa. Mu ngeri eno ey'obunnabbi, emisingi gy'entambula ya Millerite giyitibwa 'olunaku lw'ebitono.' Okunyooma ekyo kyonna eky'amazima ag'amisingi ekiragiddwa ku obubaawo bubiri bwa Habakkuku kye kufa; kubanga ekyolesebwa ekikakasiddwa mu olunyiriri olw'ekkumi n'enna mu Essuula kkumi n'emu eya Danyeri kye kimu n'ekyolesebwa Sulemaani kye yalaga.

Awo awatali ekyolesebwa, abantu bazika; naye akwata amateeka, ye musanyufu. Engero 29:18.

Okwolesebwa kw'ejjinja ery'oku ntikko kwewuunyisa, kubanga kulaga nti ejjinja ery'ensonda ery'omusingi kye kimu n'ejjinja ery'oku ntikko, naye nga liri n'amaanyi agikubye emirundi amakumi abiri mu bbiri. Ekigezo kya Alufa eky'omusingi eky'omwaka wa 2024 kyali obubaka obw'ebweru obw'okukakasibwa kw'amagezi, era ekigezo kya Omega eky'e Yeekaalu eky'omwaka wa 2026 kye kiri obubaka obw'omu munda obw'okukakasibwa kw'Omwoyo. Ekimu kimalambulula ekifaananyi n'akabonero k'ensolo, ate ekirala ekifaananyi n'akabonero ka Katonda. Ekigezo ekyo eky'omu munda kya Omega kiimirirwa obubonero bubiri obw'ekirooto kya Miller, obuteekwa okutegeezebwa mu nteekateeka y'eby'okubaawo mu nnaku ez'enkomerero. Ennyumba y'obuterekero kye ki? era ommere kye ki?

Tujja okugenda mu maaso n'ebintu bino mu kiwandiiko ekiddako.

Obufumbo bw'Abayudaaya mu biseera bya Yesu bwatuukirizibwanga mu bitundu bisatu ebikulu, nga emirundi mingi butambulira mu myezi mingi oba ne butuuka ku mwaka gumu. Ekitundu ekyasooka kyali obufumbo obw'amateeka, bwe baayitanga okufumbirwa; mu kiseera kino obufumbo bwabanga bumaze okukakasibwa mu mateeka, naye omugole n'omuwasa basigalanga baawukane, omuwasa n'addayo mu nnyumba ya kitaawe okutegeka ekifo eri omugole we. Kino kye kyava kitya nti Malyamu, mukazi wa Yusufu, yayitibwa mukazi we ne nga tebannabeeranga wamu. Obutali bwesigwa mu kiseera kino bwalabibwanga ng'obwenzi.

Ebbanga ery'okulindirira lyali terimanyikiddwa bulungi, era lyandibadde lya nnaku, sabbiiti oba myezi. Obutamanyikiddwa bunu kye kitundu eky'omugaso ennyo mu lugero. Kita wa omuwasa ayinza okulindirira okumala okutuuka ku mwaka gumu, alyoke akakase obunabe bw'omugole. Omuwasa teyategeza olunaku wadde essaawa entuufu gy'anaakomawo, kubanga kyali kya kita we okusalawo ddi; bw'atyo omugole yali amanyi nti embaga yajja, naye nga tamanyi ddi. Obutamanyikiddwa bunu bwali bwa kwegendererwa, era okutuusa lwe kita wa omuwasa yalagiranga omuwasa okugenda aleete omugole we, byonna ebyali mu nteekateeka byalindirira.

Bwe kitaawe yagambanganga nti, “Genda oggyeyo omugole wo,” omuko yajjanga ekiro, n’ab’emikwano gye, nga bakuba enduulu era nga bafuuyira enkondeere. Okujjaye omugole kwakolerwangako bulijjo ekiro, okwewala okutambula empanvu mu bugumu bw’emisana, obuba bukambwe mu nsi ya Isiraeri. Etabaaza n’amafuta byabeerangamu obwetaavu, kubanga tewaalibanga ttabaaza z’omu nguudo, era entambula y’ekibiina yayinzanga okumala essaawa nnyingi. Ekigambo ennyini eky’obulombolombo mu bufumbo bw’Abaisiraeri ab’edda, ekyayogerwanga mu ntambula zino, kyali nti, “Laba, omuko ajja!”

Abawala abawere (abaweereza b’omugole) mu lugero tebaali bakazi babulijjo abataliiko kibagatta; baali baweereza b’omugole omukazi, nga balindirira wamu naye, era nga basuubirwa okwegatta mu kibinja ky’okutambula, nga balina obuvunaanyizibwa okubeera bategekeddwa mu kiseera kyonna era ne batwala amafuta gaabwe bokka okutangaza ekkubo erituuka ku nnyumba y’omugole omusajja. Empiso zaamalanga amafuta mangu, ky’ova kiba kyetaagisa okuleeta amafuta ag’okwongerera, singa olugendo luba lwannyi. Tewabangawo kugabana wamu kwa mafuta.

Okulwawo kwali kwa bulijjo mu ngendo z’obugole n’obufumbo eby’edda, era mu mpisa tekwali kizibu. Okulwawo kwasubirwangako, era okwebaka kwali kwa bulijjo. Okukyawukana tekuli mu kwebaka, wabula mu nteekateeka; si mu kubeera mulamwake. Abawala abakyali abato abatali bamagezi tebaateekateeka ku kulwawo nga bamagezi bwe baakola. Era buli omu yebakanga, kubanga ebbanga okuva ku bweyamo obw’amateeka obw’obugole okutuuka ku kutuukiriza obufumbo kisobola okutwala omwaka gumu.

Bwe baatuuka ku nnyumba y’omugole mu lugendo lw’embaga, embaga y’obugole n’etandika, ne baggalawo oluggi olutaggulwawo nate, n’abatuuka oluvannyuma tebaayingizibwa. Kino tekyali bukambwe; kyali ennono, kubanga buli yenna eyakuba oluggi nga lwaggaliddwa dda, kyategeeza nti teyali mu lugendo lw’embaga.

Yesu teyali atondawo bufaananyi, era teyawa kunnyonnyola kw’olugero luno nga bw’akolanga emirundi mingi. Teyali yeetaaga okuwa kunnyonnyola, kubanga eby’ensonga byonna eby’obuwangwa ebyo baali babitegedde mu bujjuvu abo abamuwuliriza. Yesu yali alambulula bufumbo obwa nnamaddala obwa mu Buvanjuba, wabula si kufaananyiriza.

Ebijjuvu bikakasiddwa ddala okuva mu bujulizi bw’Abebbulaniya, era n’abawandiisi b’ebyafaayo ab’omu biseera by’Abaruumi n’Abagereeki babinyweza.

Mishnah (mu kyasa eky’okubiri AD, naye ekikuuma ennono z’omulembe gwa Yeekaalu eza nga 70 AD tannaba kufika)

Talmud (ekikuŋŋaanyizo eky’oluvannyuma, naye nga kirimu ebigambo ebitwaliddwa okuva mu nkola eyasookerawo)

Josephus (omuwandiisi w’ebyafaayo Omuyudaaya ow’ekyasa ekisooka)

Liturugiya y’obufumbo ey’abarabi n’embooji z’amateeka ez’abarabi

Abatunuulira Yudaya ab’Abagiriki n’Abaroma

Josephus tawa 'kitabo ky'ebiragiro ku bugole ekyetegekeddwa obulungi,' naye eby'amateeka n'ennono bye atwala nga bimaze okumanyika bikwatagana bulungi ddala n'ennyonyola eziri mu Mishnah ne Talmud. Mishnah ye nsulo enkulu.

Olugero luno lwakankanya nnyo omuwuliriza Omuyudaaya ow'ekyasa ekisooka, kubanga tewali kyonna mu Matayo 25 ekyetaaga kunnyonyolwa. Okutuuka mu ttumbi ly'ekiro kwali kwa bulijjo, n'ettaala n'amafuta byalabika nga ebyetaagisa ddala, era okulwawo wakati w'okweyama okw'obufumbo okw'amateeka n'olutambiro olw'omu ttumbi ly'ekiro kwali kusuubirwa, ate n'enzigi okuggalwa kyali enkola ya bulijjo! Abawere abaabalekebwa ebweru baakwatiibwa ensonyi, era mu maaso g'abawuliriza Abayudaaya mu mulembe gwa Yesu, ensonyi z'omuwere omusirusiru zaali za kumutuukirira ddala. Nga bamanyi ddala empisa z'omukolo, abawuliriza ba Yesu tebandibadde na kusasira yonna eri abawere abasirusiru, kubanga buli omu yali amanyi nti okuteekateeka kyali obuvunaanyizibwa ddala eri omuwere yenna eyayitibwa okubeeramu mu lutambiro. Amazima gano gaali ga lwatu nnyo eri abawuliriza Abayudaaya, okutuusa ne Yesu obutetaaga okuwaako kunnyonyola kwonna ku lugero.